

## KATHARINE HEPBURN

# TIFOI ARGAL, PEKATSU ETA HARROA

Aditu andanaren arabera, historiak eman duen emakumezko aktore estatubatuarrik onena da Katharine-Houghton Hepburn (1907-2003). Erreparatu palmaresari: emakumezko antzezle onenaren lau Oscar sari jaso duen emakume bakarra da. Lautik hiru, gainera, 60 urtetik gora zituenean jaso zituen. Kontu bitxia Hollywoodeko izar sistemaren eta emakume aktoreen harreman matxista aintzat hartuta, emakumezko antzezleen ibilbidea goiz mozten baitute, emakumeen "zahartze onartezinaren" ondorioz.

 JULEN AZPITARTE

**A**ktore lan laudatu horrez gainera, bere jarrera inkonformistagatik ere nabarmendu zen Hepburn, 1930eko hamarkadako zinema irauli baitzuen bere nortasun independente, liberal eta feminista tarteko. Irlandar jatorriko Spencer Tracy aktorearen bikotekidea izan zen, hala zinean, nola maitasunean. Bien arteko aferak 27 urte iraun zituen, Tracyren alkoholismoa eta sinemen katolikoak gorabehera.

Iragan ekainaren 29an, Hepburnen heriotzaren 20. urteurrena bete zen. Aitzakia egokia guretzat, Hollywooden urrezko garaiko balio tradizional eta heteropatriarkalak hankaz gora jartzeko ausardia eta inteligentzia erakutsi zuen aktorearen nortasunean eta ibilbidean murgiltzeko.

Broadway-ko antzokietan ibilbide oparoa egin ondotik iritsi zen Los Angeles hiriko ametsen barrutira, Hollywooderara. Ailegatu bezain pronto, sasoiko zutabegile entzutetsu batek



sekulakoak bota zituen haren inguruan: "Katharine Hepburn izeneko tifo argal, pekatsu eta harroak Hollywood kolpatu du, arau guztiak hautsi ditu, desatsegina da, eta ez du laguntzeko jarrerarik erakusten. Prensari gutxiesten du, eta inozokeriekin erantzuten dio. Argazkietan makillajerik gabe ateratzen da, bere orezta guztiakin, eta okerrenea, gizonak bezala janzten da".

Ondorioz, pertsona bitxitzat hartu zuten zinearen negozioan, besteak beste, garaiko emakume aktore ilehorien xarma bere presentzia hutsaren bidez ezereztatzen baitzuen. Begirada kritiko eta iraultzailea bere jardun osora hedatu zuen. Esaterako, ez zuen agenterik izan, eta hori dela eta, berak negoziatzen zituen kontratuak estudioekin. Publizistekin ere ika-mikaka aritzen zen, betiere, bere defentsan, bere bizitza pribatua babesteko asmotan.

Jarrera ironiko eta adimentsu hori gurasoengandik jaso zuen –ama, Katharine Martha Houghton Hepburn, lider sufragista ezaguna zen–, eta bere filmetan erakusteko aukera izan zuen. Hartara, Hepburn modernitatearen ikur bihurtu zen Hollywood zaharrean. George Cuckor zuzendariak honela esan zuen: “Hepburnek ez zuen antzekotasunik 1930eko urteekin, bere figura propioa zuen, eta geroagoko emakumeak bera imitatzen hasi ziren. Hamarkada horrek, gero, bere antza hartu zuen”.

### LEOPARDOA

Cuckorrekin egin zuen lehen filma, *A Bill of Divorcement* (1932). Zinegilearen eta aktorearen arteko harreman estuak zortzi film gehiago irauten zituen. Urtebete geroago, bere lehen Oscar saria jaso zuen *Morning Glory* (Lowell Sherman zuzendariarena) filmean egindako lanagatik. Hala, aktore “hezigaitzak” RKO estudioa konkistatu zuen lau urteko epe eskasean.

Arrakasta horren ondorioz, hainbat filmetan agertu zen, tartean, gaur egun *screwball* generoko komedia zoroen ikono bihurtu den maisulanean, hain zuzen, Howard Hawksek 1938an maisuki zuzendutako *Bringing Up Baby* filmean. Hepburnek eta Cary Grantek osatutako bikotearen antzezpena aparta eta gogoangarria da, eta kontakizuna erritmo zorabiarriaz katramilatzen da, Dudley Nichols eta Hagar Wilde gidolarien egindako lanari esker. Leopardoaren agerpenak, kasik surrealista, zinezale guztien memorian iltzatu dira; Hepburnek hain justu, ezbehar bat baino gehiago izan zuen animaliarekin filmaren grabaketan. “Nik ez neukan adimen nahikorik, eta hainbat eszena egin nituen piztia aske zegoela”.

Hawksen lana ere azpimarragarria da, *gag* barregarriak abiadura frenetikoz filmatzeko erakutsi zuen maisutasunagatik. Ez zen askoren gustukoa izan: *Bringing Up Baby* filmak diru gutxi jaso zuen, ikus-entzuleen harrera txarragatik.

### POZOIA

1930eko hamarkada amaitzean zegoela, Hepburn “leihatilarako pozoia” izendatu zuten negozio gizonak. Horrekin batera, ez zuten aktorearen nortasun menderaezina jasaten. Egoera lazgarri horren aurrean, RKOn kontratua

---

Ez zuen agenterik izan, eta  
publizistekin ika-mikan  
aritzen zen, bizitza pribatua  
babesteko

---

Lau Oscar sari jaso ditu.  
Ez da inoiz ekitaldietara  
joan; beti bidali du norbait  
saria jasotzera

txikitu eta Broadwayra itzuli zen. Arrakasta lortu zuen *The Philadelphia Story* antzezlanarekin. Sasoi hartan Howard Hughes ekoizle xeble eta diruduna zuen bikotekide, eta hura konbentzitu zuen obraren zinerako eskubideak eskuratzeko. Bere konfiantzako zinegile George Cuckorrenan jo zuen Hepburnek, eta 1940an *The Philadelphia Story* estreinatu zuten, James Stewarten eta, berriro ere, Cary Granten partaidetzarekin. Filmak marka guztiak hautsi zituen, eta Hollywoodek Hepburn onartu behar izan zuen behin betirako.

Komedia zehatz eta arbia da, zeinak prentsa, aberats berriak eta itxura sozialak zirikatzen dituen ironiaz. Filmaren harira, Peter Bogdanovich zine zuzendari eta kritikari estatubatuar itzaltsuaren hitzak aintzat hartzekoak dira: “Hepburn mugatua izan zenaren sentsazio deuseztatzailea dago (...) Jimmy Stewart Hepburnekin agertu zen aldi bakarra da, eta haien arteko kimika maltzurra da”.

### BIKOTEA

1942an, *Woman of the Year* izenburuko gidoi baten eskubideak erosi zituen Hepburnek, eta gogokoen zuen akto-

rearekin filmatzea deliberatu zuen. “Kirol kronikari eta zutabegile politiko baten inguruko istorio bat neukan, eta Metro Goldwyn Mayer-eko Louis B. Mayer-i eraman, eta hauxe esan nion: nahi baduzu zuretzat, baina ni izango naiz zutabegilea eta Spencer Tracy kirol-kronikaria izango da”.

27 urteko harreman profesional eta sentimentalaren hazia bilakatu zen filma. Guztira bederatzi lan egin zituzten elkarrekin, eta gehienetan sexuen arteko norgehiagoka jorratzen zuten. “Pantailan ohiko bikote iparramerikarra ordezkatzeko genuen: bera indartsua zen, baina sentibera; behartu egiten ninduen, geldiarazi arte. Eta horrela amore ematen genuen, elkar otzandu arte”.

Ez ziren sekula ezkondu: Tracy irlandarra zen, katolikoa, eta ez zuen aurreko emaztearekin dibortziatu nahi. Bi haur zituen, eta emazterei errespetu osoa zor zion. Ez ziren inoiz elkarrekin publikoaren aurrean agertu. “Harreman irekia izan genuen, inoiz ez zidan enbarazurik egin gizon ezkondu batekin bizitzeak. Bai bere emazteak eta bai nik elkarri ez ikusiarena egiten genion”.

1967an filmatu zuten soinez soin filmatu zuten azken obra, arrazarteko harremanen inguruan ardatzen den *Guess Who's Coming to Dinner* (Stanley Kramer-ena) ospetsua. Hepburnek bere bizitzako emaitza komertzial onenak lortu ez ezik, Oscar berri bat ere eskuratu zuen. “Spencer ez zegoen ondo. Stanley Kramer zuzendariak konbentzitu zuen etxetik atera zedin eta bere arazoak ahaztu zitzen. Ez dut inoiz film hori ikusi, ezin dut. Filma bukatu, eta hamazazpi egunera zendu zen Spencer”.

Harrezkeroztik, antzezlan sakonagoak antzeztu zituen Hepburn-ek, eta zahartzaroarekin batera, beste bi Oscar sari jaso zituen: Anthony Harveyk 1968an zuzendutako *The Lion in Winter* filmean egindako lanagatik, eta Mark Rydellek 1981ean filmatutako *On Golden Pond* pelikulan burututako antzezpenagatik. Ez zen inoiz Oscarren ekitaldietara agertu, beti bidali zuen norbait sariak jasotzera. Eta bere ohiko ironia erakutsiz, hauxe esan zuen Hollywoodeko estudio handien ordezkari den sarien harira: “Oscarrak oso politikak dira, baina ez dira oso lagungarriak arropak garbitzeko, zineko erreginak ere, arropak garbitu eta lehortu behar baititu”. ●